

Philip Larkin i la neu com a símbol

La novel·la de joventut d'un dels millors poetes anglesos del segle XX

Philip Larkin. *Una noia a l'hivern*. Traducció de Jordi Arbonès. Eumo Editorial. Vic, 1990.

VI

A Joans d'escriure aquesta novel·la, *Una noia a l'hivern*, que ara tenim en català, ben editada, en l'excel·lent traducció de Jordi Arbonès, Larkin havia publicat una primera novel·la, *Jill*, sobre la seva estada a Oxford, per l'estil de Waugh i altres, i també un llibre de poemes, *The North Ship*, tot molt de jove. Havien de passar anys, abans que les intencions de la seva poesia fossin reconegudes com un signe, de gran qualitat, del tombant que feia una part, la més duradora, de la jove poesia anglesa que la guerra arreplegà a l'adolescència. El poeta s'avançava als fets, gairebé, amb una segona novel·la que precedí cronològicament el moviment al qual fou atribuït, durant el decenni de 1950 al 1960, el paper de fer de reacció contra l'experiment a la novel·la anglesa. Tot un llibre de Rubin Rabinovitz s'hi referia, més o menys amb aquest enunciat, però de fet se centrava en les idees que, a l'engròs, havia encapçalat i portat a la pràctica, C.P. Snow. La crítica posterior —B. Bergonzi, per exemple, al seu clàssic *The Situatio of the Novel*— ja col·loca Larkin, amb altres, a la línia del rebuig de la modernitat, o sigui de la continuïtat de l'obra de Joyce, Woolf i la resta.

A *Una noia a l'hivern*, en efecte, hi ha una construcció volgudament senzilla i un símbol central, previ a la narració, situat a part i més enllà d'ella: la neu. Amb el seu tarannà pacífic, la neu enterra la vida i deixa només els somnis dels qui s'adormen

sota la pau de la seva incessant caiguda silenciosa. El primer capítol i el darrer paràgraf de la novel·la descriuen, el primer l'aspecte de tot, a la ciutat, el trenc d'alba d'hivern, amb la neu caiguda, i el darrer la nevada nocturna, com a la fi de la darrera narració de *Dublinesos*, *Els morts*. Larkin, com Joyce, embolcalla l'amor i el dolor, el cor i la voluntat, amb el seu son cobert per la neu.

Larkin, com a poeta, té, doncs, un propòsit que va més enllà del fet de procedir a una rectificació de la narrativa *experimental*, cosa que no crec que el preocupés gaire. Allò que de debò intentava era de presentar en novel·la —amb tota la riquesa de matisos possible, però sense obstaculitzar la narració— l'*intensament trist* que hi ha a la vida. Això s'adiu amb el fet que la crítica sol situar l'obra poètica de Philip Larkin sota el mestratge i l'exemple, llunyans però efectius, de Thomas Hardy, més que no dels de Yeats i Eliot. Costa ben poc d'adonar-se que si els procediments dels darrers portaven més aviat cap a l'expressió teatral —com a alternativa, variant o extensió de l'experiència poètica—, el primer, o sigui Hardy, des de la seva posició propícia la novel·la, en la qual ell mateix excel·lí tant, així com en el conte, mentre que el seu teatre és una narració èpica escenificada. La poesia de Larkin tot i la seva intensitat, pròpia al capdavant del llenguatge líric, és una poesia que s'explica i descriu situacions, que adopta sovint un to declaradament col·loquial, s'encara amb experiències que són o poden ser comunes i té en fi, com un llast de contrapès, el pensament de fons que acredita el poeta. A la novel·la, res d'això no li fa cap nosa, però el poe-

ta, després ja preferí la poesia, la crítica de jazz i un periodisme que li anava a la mida. Fa una tretena d'anys, el professor Arthur H. Terry, consultat, m'aconsellava Larkin si volia llegir la millor poesia anglesa del moment. Al cap de molts anys, han vingut les estudiades i reeixides versions del professor Josep M. Jaurmà (*Aquí. Trenta poemes*, a El Mall), un tast excel·lent —i ara aquesta novel·la.

Malgrat que l'autor sigui un poeta i que en no haver tingut continuïtat, la seva obra narrativa pugui ser vista *a priori* com un pecat de joventut, hi ha el fet cert que *Una noia a l'hivern* té les característiques corrents que el lector sol demanar a una bona novel·la, com són l'interès, la versemblança, l'extil fluent de la narració, un estudi ben resolt de la psicologia dels personatges i un marc ambiental convincent. Dit això, de bon comprovar mitjançant la lectura, ja es veu que no es tracta de la novel·la motivada per vivències autobiogràfiques d'un poeta que tot s'ho pot permetre (com els *Quaderns de Malte*, per posar un exemple il·lustre). Ben a l'inrevés, m'arriscaria a dir que hi ha més de novel·la a tota un línia de la poesia de Larkin que no poesia a la seva novel·la.

Tanmateix, cal dir, tot fugint d'una visió esquemàtica que no pot ser de cap manera ajustada— que la novel·la es nodreix també d'experiències personals de l'autor, entre les quals hi ha la seva estada durant la guerra en una població dels Midlands, on exercia de bibliotecari (deslliurat de la guerra perquè era miop). A la protagonista —principalíssima com indica el títol de la novel·la, la

AVUI

Larkin construeix aquesta novel·la des de la senzillesa

feina d'auxiliar de biblioteca, al fons de l'Anglaterra fosca i disciplinada dels mesos de la preparació de la invasió d'Europa— també li ha vingut gairebé per atzar i no era una feina que li interessés poc ni gaire. Larkin, en canvi, s'hi professionalitzà i arribà a director de la biblioteca de la Universitat de Hull, ciutat on morí. Però les semblances o reminiscències no sembla que passin d'aquí, llevat que hi hagi una possible transposició del caràcter més aviat introvertit i solitari de Larkin, a la personalitat de Katherine Lind, la *noia a l'hivern*, de la qual, el que sabem, que és molt, però tot, no ens ho diu ella mateixa, sinó l'autor en funció de narrador. Només els diàlegs, és clar, Katherine sorgeix tal com es presenta als altres i arribem a veure-la tal com els altres la

veien.

Arribada a Anglaterra, procedent d'una país europeu (havia d'ésser un país neutral) Katherine deixa passar més d'un any, abans no es decideix a escriure a una família anglesa a casa de la qual s'havia hostatjat durant unes vacances abans de la guerra, convidada pel noi de la casa, adolescent com ella, després d'una relació epistolar funcional per aprendre l'anglès. Allò havia estat l'estiu i des del seu hivern, la noia veu un món destenyit, que no pot tornar. Però gosa cridar-lo, des del dubte fred. Cal llegir aquesta bella, patètica novel·la —publicada el 1947 per Faber&Faber, quan T.S. Eliot n'era director literari—, per saber quina resposta d'aquell món va arribar a Katherine. ■